

**PORTALURI ȘTIINȚIFICE GLOBALE – SURSĂ RELEVANTĂ DE ACOPERIRE
A NECESITĂȚILOR INFORMAȚIONALE ALE UTILIZATORILOR USARB**

GLOBAL SCIENTIFIC PORTALS - RELEVANT SOURCE OF INFORMATION COVERING
THE NEEDS OF USARB USERS

Olga DASCAL
Marina MAGHER

*Noile posibilități de diseminare a cunoașterii trebuie să fie sprijinite nu numai prin forme clasice ci și din ce în ce mai mult și prin intermediul paradigmei accesului deschis prin intermediul Internetului.
(Declarația de la Berlin privind accesul deschis la cunoștințe în domeniul științei și științelor umanitare)*

Abstract: *Access to scientific information in Bălți institution has developed considerably since 2001, when the library was connected to the Internet. For 15 years librarians have learned to adapt to the varied needs of students and teachers and fitted with multiple activities. Supporting Open Access movement and as a member of the Consortium REM (Electronic Resources for Moldova) Balti university was integrated in the international circuit of scientific information and provides access to 39 databases containing 47 105 periodicals. The analysis of statistics shows that the number of accesses to EBSCO, SpringerLink and EIFL resources constitute 50% of total e-consultations of scientific resources offered by USARB Scientific Library*

Keywords: *information resources, databases, open access, scientific portals, electronic resources, scientific research, informational needs, library users, access to information*

Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci în *Manifestul Internet IFLA* afirmă că: „*Libertatea intelectuală este dreptul fiecărui individ atât de a avea și de a exprima opinii cât și de a căuta și de a primi informații, acesta fiind principiul fundamental al democrației și totodată esența serviciului de bibliotecă. Libertatea accesului la informații, fără nici o îngrădire legată de suport sau frontiere, este responsabilitatea esențială a profesiei de bibliotecar. Bibliotecarii ar trebui să asigure sprijinul și resursele necesare utilizatorilor pentru a învăța să utilizeze Internetul și informațiile electronice eficient și efectiv. Ei ar trebui să promoveze activ și să faciliteze accesul competent la informațiile de calitate din rețea pentru toți utilizatorii.*” Bazându-se pe principiile OA și, în același timp, pe misiunea Bibliotecii Științifice: satisfacerea necesităților de pregătire profesională, cercetare științifică, educație culturală a membrilor comunității universitare, instituția oferă utilizatorilor săi modalități noi de informare, documentare, cercetare, acces la informații despre oamenii de știință, despre parteneriat, precum și deschiderea unor direcții noi de cercetare, modalități de citare, indexare.

Direcțiile principale urmărite de Bibliotecă, în ceea ce privește utilizarea resurselor științifice, a fost și este deservirea informațională calitativă a utilizatorilor cu

publicații electronice accesibile on-line, paralel cu cele tradiționale pentru optimizarea procesului instructiv și de cercetare științifică. Și anume, acces gratuit la baze de date renumite la nivel academic internațional, acces la reviste academice ale diverselor edituri și organizații științifice datorită calității informațiilor pe care le oferă. Accesul este permis prin autentificarea rețelei de calculatoare (pe bază de IP-uri publice) aparținând rețelei BȘ USARB.

Accesul la informația științifică în cadrul instituției a evoluat considerabil din anul 2001, când Biblioteca a fost conectată la Internet și prin intermediul Consorțiului eIFL Direct Moldova.

s-a conectat la circuitul internațional al informației științifice. Această cale s-a început cu accesul la baze de date *Jurist* și *BD ONU*, achitând costul licenței 13 000 \$ prin proiectul „*Extinderea accesului la informație*”, susținut de Fundația SOROS, și baza de date *EBSCO* cu 5 000 de reviste ale celor mai importante edituri din lume, achitând cota de membru în valoare de 20 000 lei.

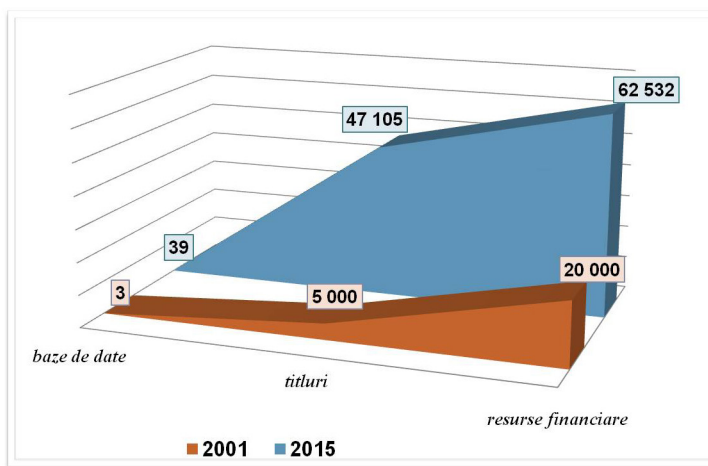

Figura 1. Evoluția accesului la BD timp de 15 ani în BȘ USARB

Astăzi avem acces la 39 baze de date cu 47 105 de publicații periodice în valoare de 62 532 lei.

În 15 ani am învățat să ne adaptăm cerințelor ascendente ale utilizatorilor universitari și să corespundem acestora prin multiple activități de promovare a resurselor electronice globale.

Datorită faptului că în prezent sistemul educațional se confruntă cu o criză financiară care conduce la numeroase constrângeri, achiziționarea resurselor electronice a devenit mai dificilă chiar și prin apartenența sa la un consorțiu creat special cu acest scop. Astăzi prin Consorțiul REM (*Resurse Electronice pentru Moldova*) un proiect comun al Institutului pentru o Societate Deschisă, Budapesta - Open Society Institute (OSI) și Compania editorială EBSCO Publishing (SUA) Biblioteca Științifică USARB are acces la 39 baze de date științifice, inclusiv: EBSCOhost Web, unul dintre cei mai mari furnizori de reviste în format tradițional și electronic care oferă peste 18 200 de reviste, ziare și buletine de știri full-text.

Aceste colecții digitale au un conținut academic multidisciplinar, specializat pe un anumit subiect sau enciclopedic, și cuprind articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe, rapoarte, cercetări, studii de caz, imagini și hărți. Domenii de acoperire: artă, literatură, științe sociale și umaniste, biblioteconomie și științele informării, științe politice, drept, istorie, biologie, chimie, fizică, geografie, informatică, inginerie, matematică, medicină, agricultură etc.

EBSCOhost este un serviciu de referințe on-line accesibil prin intermediul paginii web BȘ USARB <http://libruniv.usarb.md/> și oferă acces la 11 baze de date:

Academic Search Premier - bază de date multidisciplinară cu texte integrale din peste 4 600 de publicații, inclusiv texte complete din aproximativ 3 900 de titluri verificate de experți. Sînt disponibile documente în format PDF, începînd cu anul 1975, din peste o sută de periodice și referințe citate cu posibilitate de căutare din peste 1 000 de titluri.

ERIC (Education Resources Information Center)- biblioteca digitală a documentelor în domeniul învățămîntului, sponsorizată de Institutul de Științe ale Educației al Departamentului de Educație din SUA. ERIC oferă acces nelimitat la mai mult de 1,4 milioane de înregistrări bibliografice ale articolelor din reviste și alte materiale legate de învățămînt: cărți, lucrări de sinteză, materialele conferințelor, rapoarte tehnice etc.

Business Source Premier - cea mai utilizată bază de date pentru căutări în domeniul afacerilor: marketing, management, contabilitate, finanțe și economie. Oferă texte integrale, începînd din anul 1886, peste 2 300 de publicații periodice, din peste 1 100 de titluri verificate de experți.

GreenFILE - oferă informații ce acoperă toate aspectele impactului uman asupra mediului (poluare, schimbarea climei, reciclare etc.) – 649 de reviste full-text ce conțin indexări și abstracte pentru aproximativ 649 000 înregistrări, de asemenea și acces la full-text pentru 4 700 de înregistrări.

Numărul accesărilor bazei de date EBSCO este în creștere în fiecare an – o dovadă incontestabilă a actualității și necesității informației științifice în format electronic.

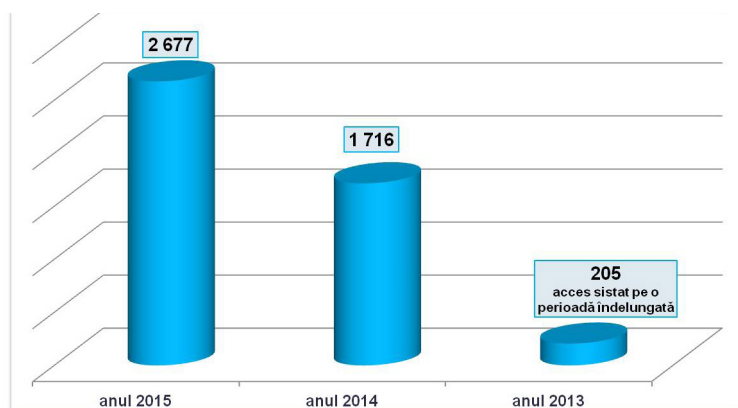

Figura 2. - Accesările bazei de date EBSCO în anii 2013 – 2015

SpringerLink este una din cele mai mari baze de date on-line ce reunește 13 colecții virtuale grupate pe domenii și două colecții internaționale. Aceste colecții cuprind diverse publicații ale prestigioaselor edituri (*Springer-Verlag, Kluwer, Urban and Vogel, Steinkopff și Birkhäuser*). Reunind reviste, cărți și lucrări de referință, baza de date SpringerLink este structurată pe următoarele domenii: arhitectură și design, astronomie, științe biomedicale, business și management, chimie, pedologie, geografie, inginerie, mediul ambiant, drept, matematică, filosofie, fizică, psihologie, științe sociale, statistică etc. Este cea mai utilizată resursă electronică de documentare științifică din lume și de la noi din țară. Numărul accesărilor în anul 2015 în BȘ USARB constituie 2 030.

În susținerea educației și activității de cercetare în calitate de membru al *Consortiului REM* Biblioteca oferă utilizatorilor acces gratuit la pachetul de baze de date **EIFL** (<http://eifl.net/>): **OECD-iLibrary** - o bibliotecă on-line, oferă e-cărți, reviste din domeniile științelor aplicate, afaceri și management, științe ale pământului, științe medicale și sociale, etc.; **Cambridge Journals Online** - o colecție multidisciplinară cu peste 340 reviste care acoperă domenii: tehnologie, medicină, științe umanistice și sociale; **BioONE** - acces la 180 reviste științifice cu peste 85 000 articole full-text de mare impact privind cercetarea în științe biologice, ecologice și de mediu; **EDWARD ELGAR Publishing** - una dintre cele mai mari edituri independente din lume ce oferă 6 000 de cărți academice electronice în domeniul drept și științe sociale; **Emerald** - editură de nivel mondial care ofera Bibliotecii acces gratis la un număr impresionant de peste 200 de reviste care acoperă cele mai importante domenii precum: audit, contabilitate, management, strategie și inginerie.

Analizatorul conținutului jurnalului de evenimente *AWStats* permite generarea statisticilor precise și detaliate pentru determinare nivelului de utilizare a conținutului, statistica traficului. La vizitarea paginii <http://libruniv.usarb.md/> utilizatorii pot deschide mai multe fișiere odată, inclusiv lista cu baze de date. Aici apare indicile de vizite unice, obținute zilnic, ce indică cantitatea utilizatorilor care vizitează/afișează aceste pagini.

Efectele utilizării bazelor de date de pe site-ul Bibliotecii, reflectă dinamica spre dimensiunea digitală a serviciilor. Utilizatorii consideră că informația oferită este absolut necesară și binevenită. O bună parte din ea este utilizată în cercetarea propriu zisă, altă - în coordonarea activității științifice a studenților sau în activitatea didactică. Analiza unor date statistice arată că numărul accesărilor EBSCO, SpringerLink și resurselor EIFL constituie 50% din cifra totală de consultări ale e-resurselor științifice oferite de BȘ USARB. Putem constata că utilizatorii universitari consideră informația expusă în baze de date științifice este absolut necesară, utilă, binevenită și în mare parte acoperă necesitățile lor informaționale.

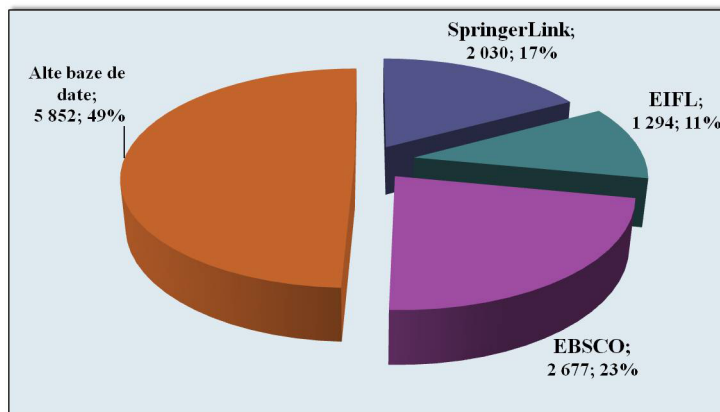

Figura 3. - Accesarea bazelor de date de pe pagina web a BŞ USARB

Societatea contemporană este o societate informațională, comunicațională și foarte dinamică, într-o permanentă schimbare și transformare, în care informația și accesul la aceasta sînt condiții indispensabile ale progresului la nivel global. Astăzi căutarea informației științifice pe net pentru documentare și cercetare presupune o cultură informațională, anumite abilități în acest domeniu și cunoașterea anumitor strategii de documentare. În ajutorul cercetătorilor vin și alte instrumente de căutare a informației științifice.

Scirus- cel mai cuprinzător instrument de căutare a informației științifice pe Internet, cu peste 440 milioane de unități indexați: articole, materiale pre-print, cursuri, pagini personale ale cercetătorilor etc.

AGRIS – baza de date publică, globală, care cuprinde 2 690 844 de înregistrări bibliografice în domeniul științei și tehnologiei agricole. Este produs al Organizației pentru Alimentație și Agricultură (FAO) a Națiunilor Unite. Articolele din reviste științifice constituie 82,24% de înregistrări.

BASE (*Bielefeld Academic Search Engine*) - motor de căutare pentru resursele academice cu acces deschis, este administrat de Biblioteca Universității din Bielefeld (Germania) și cuprinde mai mult de 33 de milioane de documente din 2 000 de surse.

World Wide Science.org – portal global pentru comunitatea științifică format din mai mult de 80 de baze de date și portaluri științifice naționale și internaționale, este menținut de Oficiul Informare Științifică și Tehnică al Departamentului Energie al Statelor Unite.

World Cat - cea mai mare rețea de date cu privire la serviciile și colecțiile de carte a marilor biblioteci din lume, include înregistrări de cărți, materiale video, publicații seriale, articole, muzică, cărți electronice, partituri, referințe genealogice, artefacte culturale, obiecte digitale, site-uri web etc. World Cat conține 258 de milioane de înregistrări bibliografice, care reprezintă mai mult de 1 miliard de unități.

Google Scholar - motor de căutare, care oferă o metodă simplă de a cerceta pe scară largă literatura academică: teze, cărți, rezumate și articole de la editori academici, societăți profesionale, din repozitoriile electronice, de la universități și de la alte organizații academice.

eLIBRARY.ru - biblioteca științifică electronică, cel mai mare portal al Rusiei în

domeniul științei, tehnologiei, medicinei și educației, care conține rezumate și texte integrale a circa 14 milioane de articole științifice și publicații. Pot fi accesate peste 2 200 de reviste științifice și tehnice din Rusia.

În ultimii ani mișcarea pentru Accesul Deschis la informație este activ promovată și susținută de tot mai mulți participanți. Această mișcare în prezent este pusă în dezbatere de către guverne, organisme de finanțare, editori și de către universități din întreaga lume.

Literatura științifică în Open Access este electronică, on-line, gratuită, permanentă, full-text, disponibilă oricând și pretutindeni în lume, liberă de cele mai multe restricții de copyright și licențiere. Poate fi sub forma unor articole din reviste care au trecut prin procesul de recenzare, de control al calității și la preprinturile lor, lucrări ale unor conferințe, rapoarte tehnice, teze de doctorat, documente/schițe de lucru, informații de cercetare, fișiere multimedia sau orice alte formate, atâta timp cât s-a înțeles că valoarea lor este împărtășită liber doar pentru cercetare, educație și alte asemenea scopuri. Toate publicațiile pot fi citite, descărcate, copiate, reproduse, distribuite, printate, utilizate în orice alte scopuri legale pe următoarele platforme/resurse electronice:

DOAJ (Directory of Open Access Journals) - directoriul revistelor cu Acces Deschis oferă acces la 8 233 de reviste academice din 121 de țări și publicate în 50 de limbi. La dispoziția cititorilor sînt puse publicații periodice din diverse domenii academice ce acoperă toate domeniile de cercetare academică.

OpenDOAR (The Directory of Open Access Repositories) - este o bază de date cu repozitoriile academice în acces deschis și este menținută de către Universitatea din Nottingham, Marea Britanie. Conține 2 180 de repozitorii din peste 77 de țări, 20 de milioane de unități.

ROAR (Registry of Open Access Repository) - registrul repozitoriilor cu acces deschis cuprinde 2 734 de repozitorii din 105 țări, este întreținut de către Universitatea Southampton, Marea Britanie.

OAJI – Open Academic Journals Index - este o bază de date a revistelor științifice full-text cu acces deschis. Fondator – Centrul rețelei internaționale pentru cercetare fundamentală și aplicată, Federația Rusă.

E-Journals Library - biblioteca de reviste – Elektronische Zeitschriftenbibliothek EZB oferă o utilizare eficientă a 51 804 de reviste științifice și academice full-text. Acest serviciu a fost dezvoltat de Biblioteca Universității din Regensburg în cooperare cu Biblioteca Universității Tehnice din München.

Genomics Journal Seek - este cea mai mare baza de date multidisciplinară a revistelor cu Acces Deschis care conține în prezent 103 624 de titluri.

Raportul (*Summary table by country of OA number indicators(*) as shown in OpenDOAR, ROARMAP, Sherpa/Juliet and DOAJ (28 EU Member States plus Norway and Turkey)* Comisiei Europene privind accesarea și arhivarea informației științifice în țările europene (*Access to and Preservation of Scientific Information in Europe*) recent publicat pe net accentuează importanța și necesitatea plasării rezultatelor cercetărilor științifice pe platforma OA (Sherpa/Juliet, OpenDOAR, ROARMAP, DOAJ).

COUNTRY (EU 28)	Funders' mandates (Sherpa/Juliet)	OA repositories (OpenDOAR)	OA repositories' mandates and policies (ROARMAP)	OA journals (DOAJ)
BELGIUM	2 – Fonds de la Recherche Scientifique (FNRS); Research Foundation (Flanders) (FWO)	24	17	27
BULGARIA	N/A	6	N/A	29
CZECH REPUBLIC	N/A	11	3	88
DENMARK	3 - Danish National Research Foundation); Danish Council for Independent Research;; Innovation Fund Denmark	12	8	40
GERMANY	3 – German Research Foundation (DFG); Fraunhofer-Gesellschaft; Helmholtz Association-Initiative and Networking Fund	169	22	351
ESTONIA	N/A	5	3	24
IRELAND	6 – Department for Employment and Learning, Northern Ireland (DELNI); Department of Agriculture, Food and the Marine (DAFM); Health Research Board (Ireland); Higher Education Authority (HEA); Irish Research Council; Science Foundation Ireland	21	8	13

Figura 4. - Summary table by country of OA number indicators(*)as shown in OpenDOAR, ROARMAP, Sherpa/Juliet and DOAJ (28 EU Member States plus Norway and Turke)

Rezultatele cercetărilor științifice expuse în acces deschis se manifestă la nivel mondial și sprijină circulația liberă și deschisă a informațiilor, ideilor. Comunitatea științifică internațională, structurile info-documentare, practice, toți cei interesați de informația de ultimă oră, trebuie să fie conectați la realizările științifice și cunoștințele la care s-a ajuns în acest moment. Doar pornind de la aceste idei poate fi efectuată cercetarea adevărată, se pot ridica standardele în știință, se poate vedea ce s-a scris și cum s-a scris, se pot evita repetările, se pot reduce diferențele și lacunele în informare, se poate crește astfel vizibilitatea instituțiilor și a celor implicați în cercetare. Astfel, este necesar să vedem permanent ceea ce se petrece în domeniul diseminării cunoașterii și a rezultatelor acestora, și de asemenea, trebuie să percepem și să apreciem valoarea noilor oportunități pe care mediul electronic le-a deschis.

Datorită faptului că biblioteca trebuie să se adapteze permanent la noile servicii și produse, aspectele legate de cunoașterea a ceea ce înseamnă cultura informației au devenit mai necesare. Acest fapt este valabil atât pentru bibliotecari universitari cât și pentru utilizatori care astăzi au devenit dependenți de resurse electronice științifice, ce facilitează munca de cercetare.

Este evident că Accesul Deschis la informație a schimbat pentru totdeauna domeniul comunicării și cercetării științifice!

Bibliografie:

1. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2013*. Bălți, 2014. 183 p.
2. CONSTANTINESCU-MATIȚA, Maria-Stela. *Open Access - calea către porți și minți deschise* [on-line]. [citată 8 febr. 2016]. Disponibil: <http://www.bcucIuj.ro/bibliorev/arhiva/nr16/biblio2.html>.
3. *Declarația de la Berlin privind Accesul Deschis la cunoștințe în domeniul științei și științelor umanitare* [on-line]. [citată 1 febr. 2016]. Disponibil: <https://eifloamoldova.files.wordpress.com/2011/10/declarac5a3ia-de-la-berlin.pdf>.
4. ERICH, Agnes. *Rolul bibliotecii universitare în eficientizarea utilizării resurselor electronice* [on-line]. [citată 4 febr. 2016]. Disponibil: <http://www.lisr.ro/17-erich.pdf>.
5. *Manifestul Internet IFLA, 1 mai 2002* [on-line]. [citată 1 febr. 2016]. Disponibil: <https://eifloamoldova.wordpress.com/politici-si-strategii/>.
6. *Raport de activitate pe anul 2001 Bibliotecii Universitare*. Bălți, 2002. 176 p.
7. *Summary table by country of OA number indicators(*) as shown in OpenDOAR, ROARMAP, Sherpa/Juliet and DOAJ (28 EU Member States plus Norway and Turke)* [on-line]. [citată 22 febr. 2016]. Disponibil: http://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/openaccess/npr_report.pdf.
8. TOPALO, Valentina. EBSCO - un spațiu informațional performant. In: *Confluente bibliologice*. 2009, nr. 3-4, pp. 22-26. ISSN: 1857-023
9. ȚURCAN, Nelly. *Accesul la resursele informaționale științifice în bibliotecile din Republica Moldova* [on-line]. [citată 4 febr. 2016]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1892>.
10. ȚURCAN, Nelly. *Politicile Accesului Deschis* [on-line]. [citată 1 febr. 2016]. Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/06.-p.41-56.pdf>.
11. ШРАЙБЕРГ, Яков. *Библиотеки, электронная информация и меняющееся общество в информационном веке* [on-line]. [citată 4 febr. 2016]. Disponibil: <http://lib.1september.ru/2006/18/4.htm>.